

NORGES HØYESTERETT

Den 22. juni 2020 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Normann, Bergh og Steinsvik i

HR-2020-1299-U, (sak nr. 20-066390STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Hans Petter Askilsrud)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens fellende dom for blant annet gjentatte seksuelle overgrep mot barn under 10 år.
- (2) A, født 00.00.1977, er satt under tiltale for overtredelse av:

«I. Straffeloven (1902) § 195 annet ledd bokstav c, jf. første ledd første punktum for å ha hatt seksuell omgang med barn under 14 år og handlinger er foretatt overfor barn under 10 år og det har skjedd gjentatte overgrep.

Grunnlag:

I perioden fra 2009 til 28. juni 2012 i ----vegen 00 i X og/eller andre bosteder på X, fikk han ved flere anledninger B, f. 00.00.02 til å masturbere seg. Ved minst en anledning i samme periode, tok han en eller flere fingre innenfor de ytre kjønnsleppene til B og mastruberte hennes kjønnsorgan, samt tok en eller flere fingre inn i hennes skjede.

- II. Straffeloven (1902) § 200 tredje ledd, jf. annet ledd første punktum for å ha foretatt seksuell handling med barn under 16 år. Handlingen ansees begått under særdeles skjerpene omstendigheter særlig fordi det legges vekt på hvor lang tid forholdet har pågått og om handlingen er misbruk av slektskapsforhold, omsorgsforhold, avhengighetsforhold eller nært tillitsforhold.

Grunnlag:

I perioden fra 2009 til 2015 i ----vegen 00 og andre bosteder i X, tok han ved gjentatt anledninger på B, f. 00.00.02 sine nakne bryster, hennes nakne kjønnsorgan og rompe.

III. Straffeloven (1902) § 200 annet ledd første punktum
for å ha foretatt seksuell handling med barn under 16 år.

Grunnlag:

En gang i løpet av 2014 til 2015 i ----vegen 00 på X, tok han flere ganger sin hånd i skrittet til C, f. 00.00.2005 utenpå hennes bukse.»

(3) Ringerike tingrett avsa 22. oktober 2019 dom med slik slutning:

- «1. A, født 00.00.1977, frifinnes.
- 2. A frifinnes for kravet om oppreisningserstatning.»

(4) Påtalemyndigheten innga anke over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet.

(5) Borgarting lagmannsrett avsa 5. mars 2020 dom med slik slutning:

- «1. A dømmes for overtredelse av straffeloven (1902) § 195 annet ledd bokstav c, jf. første ledd første punktum, straffeloven (1902) § 200 tredje ledd, jf. annet ledd første punktum, og straffeloven (1902) § 200 annet ledd første punktum, alt sammenholdt med straffeloven (1902) § 62, til en straff av fengsel i 3 – tre – år og 10 – ti – måneder. Til fradrag i straffen går 2 – to – dager for utholdt varetekt.
- 2. A dømmes til å betale 180 000 – etthundreogåttitusen – kroner til B innen 2 – to – uker etter forkynnelsen av dommen.
- 3. A dømmes til å betale 20 000 – tjuetusen – kroner til C innen 2 – to – uker etter forkynnelsen av dommen.»

(6) A har anket til Høyesterett over lagmannsrettens saksbehandling og straffutmåling. Det er også begjært ny behandling av de sivile krav.

(7) Som feil ved saksbehandlingen er det gjort gjeldende at lagmannsrettens dom ikke er underskrevet av alle dommere som har tatt del i pådømmelsen, jf. straffeprosessloven § 39 tredje ledd. Dommen er ikke underskrevet av lagdommer Elisabeth Witteman, som deltok ved behandlingen av saken, men av en annen lagdommer som ikke var til stede under ankeforhandlingen. Dette anføres å være en graverende feil som må likestilles med at domstolen ikke var lovlig besatt, jf. straffeprosessloven § 343 annet ledd nr. 3, og som må føre til at dommen med hovedforhandling må oppheves.

(8) Det er videre gjort gjeldende at den fastsatte straff er for streng. Lagmannsretten har feilaktig lagt til grunn at familien flyttet til leiligheten i ----vegen 00 i oktober 2010. Det er ikke bevist *når* familien flyttet dit, og det anføres derfor at de alvorligste forholdene kan ha funnet sted før straffeskjerpelsen ved lovendring i 2010. Det må ved utmålingen ses hen til praksis om straffenivå før straffskjerpelsen, jf. Rt-2008-1383 og Rt-2004-1035. Det anføres dessuten at lagmannsretten tok et for strengt utgangspunkt ved utmålingen, jf. Rt-2013-287.

- (9) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle i tilsvar. Til saksbehandlingsanken er det vist til at feilen – som var av teknisk art – er rettet, og at denne ikke har hatt noen betydning for dommens innhold, jf. straffeprosessloven § 343.
- (10) Det er videre gjort gjeldende at den utmålte straff er i tråd med forarbeider og praksis, og at det ikke er noe åpenbart misforhold mellom den utmålte straff og de straffbare handlinger, jf. straffeprosessloven § 344.

Ankeutvalgets syn på saken

Ankeutvalgets kompetanse

- (11) Ankeutvalget bemerker at tiltalte har ankerett til Høyesterett ettersom han ble frifunnet for forholdene i tiltalen ved tingrettens behandling, men domfelt i lagmannsretten. Ankeutvalgets kompetanse følger da av straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, som fastsetter at anken bare kan nektes fremmet dersom utvalget enstemmig finner det klart at anken ikke kan føre frem. Nektelsesbeslutningen må i tilfelle begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.

Saksbehandlingsanken

- (12) Foranlediget av As anke over saksbehandlingen har lagmannsretten i brev til forsvareren 23. mars 2020 opplyst om at lagmannsrettens dom 5. mars 2020 «er underskrevet av lagdommer Wittemann, men dette fremkommer ved en inkurie ikke på de elektroniske kopiene. Feilen er gjort etter at dommen er avsagt på lovlig måte og er av teknisk art. Lagmannsretten har nå innhentet original dom og rettsbok, og vil snarest rette opp i feilen. Lagmannsretten vil deretter sende ut rettet versjon til partene.»
- (13) Ved oversendelse fra lagmannsretten 25. mars 2020 ble rettet elektronisk kopi av avgjørelsen sendt til partene. Det er opplyst om at denne nå samsvarer med den originale avgjørelsen.
- (14) I lys av dette kan ankeutvalget ikke se at det foreligger en saksbehandlingsfeil av en slik art at den skal tillegges virkning etter straffeprosessloven § 343. Det er ingen tvil om at lagmannsretten under behandlingen av saken var lovlig besatt, jf. § 343 andre ledd nr. 3.
- (15) Ankeutvalget finner det på denne bakgrunn klart at anken over saksbehandlingen ikke vil føre frem.

Straffutmålingen

- (16) Anken retter seg videre mot straffutmålingen.
- (17) Ved utmålingen av straff har lagmannsretten tatt utgangspunkt i de alvorligste forholdene A er dømt for, overtredelsen av straffeloven (1902) § 195 annet ledd bokstav c, jf. første ledd første punktum om gjentatte seksuelle overgrep mot barn under 10 år, jf. tiltalens post I.
- (18) Til grunn for straffutmålingen på dette punktet ligger at lagmannsretten fant det bevist at A ved en anledning «førte en eller flere fingre innenfor kjønnsleppene [til B] ('fingringen') [og at dette] fant sted kort etter at familien hadde flyttet til ----veien i oktober 2010, da B var åtte år.» Lagmannsretten fant det videre bevist at tiltalte ved fire anledninger satte i gang en såkalt

«lek» som besto i at tiltalte fikk B til å masturbere seg, og at dette «fant sted i perioden fra familien hadde flyttet til ----veien til sommeren 2012 – rett før hun fylte 10 år.»

- (19) Lagmannsrettens straffutmåling bygger på at overtredelsene fant sted etter at straffeloven § 195 ble endret ved lov 25. juni 2010 nr. 46. Lovendringen innebar en skjerpelse av straffenivået for seksuallovbrudd begått overfor barn, jf. blant annet Rt-2013-751 avsnitt 11.
- (20) Lagmannsretten har ved bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet funnet det bevist at familien flyttet til ----vegen 00 omkring oktober 2010. Dette er også lagt til grunn for straffutmålingen.
- (21) Forsvarer har anført at de alvorligste forholdene, «fingringen» og «leken», kan ha skjedd før straffskjerpelsen.
- (22) Grunnlaget i tiltalens post I angir at overgrepene skal ha skjedd i «perioden 2009 til 28. juni 2012 i ----vegen 00 i X og/eller andre bosteder på X». Ved bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, la lagmannsretten til grunn at det straffbare forholdet under post I startet i 2010 og opphørte sommeren 2012.
- (23) Lagmannsretten har ved bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet lagt til grunn at familien flyttet til ----vegen 00 omkring oktober 2010. Lagmannsrettens tidfesting av når overgrepene under post I skjedde, må ses i sammenheng med at Bs forklaring ble lagt til grunn, og at hun hadde forklart seg om at dette skjedde da familien bodde i «leiligheten», som lagmannsretten fant det klart at betydde leiligheten i ----vegen 00. Lagmannsretten har foretatt en meget grundig vurdering av det tilrettelagte avhøret av B. Det er ikke svakheter ved lagmannsrettens domsgrunner vedrørende bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet. Det er etter ankeutvalgets syn heller ikke fremkommet noe i anken som reiser tvil om det bevisresultatet som er lagt til grunn for straffutmålingen, herunder om tidspunktet for når familien flyttet til den aktuelle adressen.
- (24) Lagmannsretten fant at de gjentatte seksuelle overgrepene mot fornærmede før hun fylte 10 år som utgangspunkt tilsa en straff på «fengsel i overkant av fire år». Forsvarer har anført at dette er for strengt.
- (25) I HR-2019-608-A avsnitt 16–20 ble straffenivået for to tilfeller (i realkonkurrens) av slikking på kjønnsorganet til et fem år gammelt barn, som hadde funnet sted etter straffskjerpelsen i 2010, ansett å være fengsel i fire år og tre måneder. Høyesterett la vekt på at overgrepene hadde et planlagt og beregnende preg, og at gjerningspersonen hadde hatt et stefarlignende forhold til fornærmede.
- (26) Ved utmålingen av straff har lagmannsretten funnet veiledning i denne høyesterettsavgjørelsen, og uttalt følgende om fastsettelsen av utgangspunktet for As straff:
- «Vår sak gjelder et noe eldre barn, men flere tilfeller av seksuell omgang som innebar betydelige krenkelser av den fornærmede. Overgrepene har i likhet med saken i Rt-2019-608 et beregnende og planlagt preg. Tiltalte utnyttet situasjonen som barnevakt eller andre situasjoner der han var betrodd å være alene med barna.»
- (27) Ankeutvalget slutter seg til dette. Det at tiltalte utnyttet et tillitsforhold er et vesentlig moment ved straffutmålingen, jf. også blant annet HR-2011-370-A avsnitt 16. Lagmannsretten har beskrevet at tiltalte – som er fetter med de fornærmedes far – ofte var barnevakt for barna, og

at barna kalte tiltale for «onkel». Ved straffutmålingen må det videre tas hensyn til at ett av overgrepene var særlig alvorlig ved at det besto i at tiltalte førte fingrene innenfor kjønnsleppene til B, jf. HR-2011-370-A avsnitt 12–13 der Høyesterett med videre henvisning til lovforarbeidene i NOU 1991:13 blant annet viser til at «inntrengning i kroppens hulrom er klart mer skadelig enn seksuelle handlinger utenpå kroppen».

- (28) Lagmannsretten har tatt et forsvarlig utgangspunkt for straffutmålingen i lys av gjeldende praksis. Retten har lagt til grunn at den seksuelle handlingen mot Bs søster, C, tiltalen post III, isolert sett kvalifiserer til en kortere fengselsstraff. Det er videre gjort et fradrag med ett år på grunn av lang saksbehandlingstid. Det er ikke noe ved dette eller ved den konkrete straffutmålingen for øvrig som tilsier at det er et åpenbart misforhold mellom den fastsatte straff de straffbare handlinger A er dømt for.

Konklusjon

- (29) Etter dette kan anken klart ikke føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Anken gjelder heller ikke spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, og det er ikke av andre grunner særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum. Anken nektes derfor fremmet
- (30) Når anken over straffekravet nektes fremmet, skal det ikke tas stilling til begjæringen om ny behandling av sivile krav, jf. forutsetningsvis straffeprosessloven § 434 syvende ledd.
- (31) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken over straffekravet nektes fremmet.

Espen Bergh
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)